

În urma aderării - în 1990 - a României la *Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și național*, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), la 16 noiembrie 1972 și în urma propunerilor Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, România a prezentat *Lista indicativă* a monumentelor istorice propuse a fi analizate de Comitetul Patrimoniului Mondial în vederea înscrierii lor pe *Lista Patrimoniului Mondial*.

Promotor al elaborării *Listei indicative* fusese, încă din 1972, directorul Direcției Monumentelor Istorice, Vasile Drăguț.

În anul 1993 au fost acceptate dosarele de înscriere pentru *Bisericile cu pictură exterioară din Moldova, Ansamblul fortificat de la Biertan și Mănăstirea Hurezi*.

În anul 1999, au fost acceptate, în urma prezentării documentațiilor aferente, *Centrul istoric al orașului Sighișoara*, extinderea poziției *Biertan* prin includerea altor așezări cu biserici fortificate din Transilvania (Prejmer, Viscri, Saschiz, Dârjiu, Valea Viilor, Câlnic), *Bisericile de lemn din Maramureș* (Bârsana, Desești, Ieud – Deal, Plopiș, Poienile Izei, Rogoz, Șurdești), *Cetățile dacice din munții Orăștiei*.

Conform Regulamentului de organizare și funcționare aprobat prin Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor, Institutul Național al Monumentelor Istorice are ca obiect de activitate asigurarea desfășurării unor activități din domeniul strategiei naționale a protejării monumentelor istorice.

Printre atribuțiile sale se numără și monitorizarea monumentelor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, în conformitate cu prevederile Legii nr.

564/2001 de aprobare a Ordonanței Guvernului nr. 47/2000, privind măsuri de protecție a monumentelor istorice, care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial (LPM).

Măsurile speciale de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial sunt reglementate de următoarele acte normative:

- *Convenția pentru protejarea patrimoniului mondial, cultural și natural* - adoptată de Conferința Generală a UNESCO, 16 noiembrie 1972
- Decretul nr. 187/1990 pentru acceptarea *Convenției pentru protejarea patrimoniului mondial, cultural și natural*, adoptată de Conferința Generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură la 16 noiembrie 1972
- Legea nr. 564/2001 de aprobare a Ordonanței nr.47/2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial
- Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice

Conform Legii 564/2001, Ministerul Culturii și Cultelor a elaborat **Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial** acesta fiind în prezent în analiză la ministerele de resort, în vederea aprobării lui prin Hotărâre de Guvern.

Programul cuprinde atât **Metodologia de monitorizare a monumentelor istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial** cât și **Metodologia de elaborare și conținutul-cadru al planurilor de protecție și gestiune**.

ATRIBUȚIA INMI – MONITORIZAREA

Programul propus de Ministerul Culturii și Cultelor prevede, în cadrul activității de monitorizare, următoarele:

1. Analize periodice fixe (de două ori pe an) și analize excepționale, când este cazul, atât pentru monumente istorice cât și pentru zonele lor de protecție și pentru zona protejată.

2. Realizarea Dosarului de monitorizare prin fișe speciale.

3. Realizarea unei baze de date și gestionarea acesteia – sarcina INMI.

4. Planuri de măsuri care stabilesc termene, responsabilități și resurse financiare pentru remedierea disfuncțiilor.

Monitorizarea este definită ca o acțiune prin care se evaluează periodic rezultatele activităților de protecție, prioritatea fiind acordată stării de conservare și măsurilor luate pentru remedierea disfuncțiilor.

Monitorizarea și gestionarea Programului se vor realiza de o echipă interministerială coordonată de Ministerul Culturii și Cultelor, prin Serviciul Monumente Istorice.

Organizarea activității de monitorizare, stabilirea graficelor de monitorizare, a programelor de protecție și gestiune, precum și a fișelor speciale, componente ale Dosarului de monitorizare, se vor realiza după aprobarea "Programului cadru" și instituirea comisiei de monitorizare, gestionarea datelor urmând a se realiza de INMI.

De la formarea sa, INMI și-a propus să realizeze o strategie proprie de monitorizare, strategie care să permită adunarea de date și informații preliminare. Acțiunile întreprinse în cadrul acestei strategii au fost realizate în cadrul alocației bugetare și din venituri extrabugetare.

STRATEGIA INMI DE MONITORIZARE

A. PROGRAM DE DEPLASĂRI PE TEREN - pentru constatarea stării de conservare a monumentelor.

B. PROGRAM DE COMUNICARE - cu Direcțiile pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național, cu Consiliile Județene, cu Administrația Publică Locală, pentru identificarea persoanelor responsabile, a acțiunilor întreprinse până în prezent și pentru stabilirea intervențiilor necesare protejării monumentelor istorice înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial.

C. FIȘA MINIMALĂ a grupelor de

monumente istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, care cuprinde următoarele capitole:

1. PLANURI URBANISTICE
  2. LUCRĂRI DE CONSERVARE - RESTAURARE
  3. AMENAJĂRI
  4. SEMNALAREA MONUMENTELOR LPM
  5. DEZBATERI, SIMPOZIOANE
  6. DEZVOLTAREA MESERIILOR TRADIȚIONALE
  7. PREVEDERI PENTRU ANII 2004 - 2006
  8. ACȚIUNI ALE ONG
  9. PERSOANE RESPONSABILE
- D. BAZĂ DE DATE DIGITALĂ - formare și introducerea de date
- E. STUDII: de prefezabilitate, istorico-arhitecturale și de valorificare cultural-turistică - ansambluri și așezări.
- F. DISEMINAREA INFORMAȚIILOR - simpozioane, expoziții, site web, CD, etc.

În baza acestei strategii, în cursul perioadei 2002-2003, s-au realizat următoarele :

A. PROGRAM DE DEPLASĂRI PE TEREN - pentru constatarea stării de conservare a monumentelor.

Centrul istoric al orașului Sighișoara - poz. 902.

Deplasări pentru monitorizarea ansamblului în vederea realizării următoarelor:

- Raportul României către UNESCO
- Cererea de aplicație pentru finanțarea de asistență tehnică
- Studiul de prefezabilitate

Așezări cu biserici fortificate din Transilvania - poz. 596 bis

Deplasări pentru monitorizarea a trei așezări: Viscri, Biertan și Saschiz, cu realizarea de fișe de evidență.

Cetățile dacice din munții Orăștiei - poz. 906
Participarea INMI la deplasarea organizată de MCC la Cetățile dacice din Munții Orăștiei.

B. PROGRAM DE COMUNICARE - cu Direcțiile pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național, cu Consiliile Județene, cu Administrația Publică Locală, pentru identificarea persoanelor responsabile, a acțiunilor întreprinse până în prezent și pentru stabilirea intervențiilor necesare protejării monumentelor istorice înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial.

PERSOANE RESPONSABILE:

1. Așezări cu biserici fortificate din Transilvania - poz. 596 bis

Satul Călnic, com. Călnic, jud. Alba - Consiliul județean (cons. Hogman Gheorghe) și INMI (arh. Corina Lucescu, Director Programe).

Satul Prejmer, com. Prejmer, jud. Brașov și satul Viscri, com. Bunești, jud. Brașov - Consiliul județean (arh. Alice Rădulescu) și INMI.

Satul Dârjiu, com. Dârjiu, jud. Harghita - Consiliul județean (cons. Zita Marton) și INMI.

Satul Saschiz, com. Saschiz, jud. Mureș - Consiliul județean (arh. șef Doru Dunca, cons. sup. Camelia Pojan Draga), DJCCPCN (arh. Petru Gheorghia) și INMI.

Satul Biertan, com. Biertan, jud. Sibiu și satul Valea Viilor, com. Valea Viilor, jud. Sibiu - Consiliul județean (arh. șef Corneliu Drăgan, arh. Viorel Cârstea, Compartimentul de Urbanism și Amenajarea Teritoriului) și INMI.

2. Mănăstirea Hurezi - poz. 597

INMI (arh. Ruxandra Nemțeanu), DJCCPCN (consilier Elena Rizea).

3. Biserici cu picturi murale exterioare din Moldova – poz. 598

Biserica “Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul” din sat Arbore, com. Arbore, jud. Suceava.

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din sat Mănăstirea Humorului, oraș Gura Humorului, jud. Suceava.

Biserica “Înălțarea Sf. Cruci” din sat Pătrăuți, com. Pătrăuți, jud. Suceava.

Mănăstirea Probota cu biserica “Sf. Nicolae” din sat Probota, com. Dolhasca, jud. Suceava.

Biserica “Sf. Gheorghe” a mănăstirii “Sf. Ioan cel Nou” din municipiu Suceava, jud. Suceava.

Mănăstirea Moldovița cu biserica „Bunavestire” din sat Vatra Moldoviței, com. Vatra Moldoviței, jud. Suceava.

Mănăstirea Voroneț, cu biserica “Sf. Gheorghe” din sat Voroneț, oraș Gura Humorului, jud. Suceava - Consiliul județean (cons. Ilie Schipor), DJCCPCN (arh. Gh. Blănaru) și INMI (prof. univ. dr. Tereza Sinigalia, Director general).

4. Centrul istoric al orașului Sighișoara - poz. 902

Consiliul județean (arh. șef Doru Dunca, cons. sup. Camelia Pojan Draga), DJCCPCN (arh. Petru Gheorghia), Primăria Sighișoara (arh. Antonina Crețu, șef Serv. Urbanism, ing. Victor Moldovan, responsabil Serv. Investiții) și INMI (arh. Iosef Kovacs).

5. Biserici de lemn din Maramureș - poz. 904

Biserica „Intrarea în biserică a Maicii Domnului” din sat Bârsana, com. Bârsana,

Biserica „Sf. Nicolae” din sat Budești, com. Budești,

Biserica „Sf. Paraschiva” din sat Desești, com. Desești,

Biserica „Nașterea Maicii Domnului” din sat Ieud – Deal, com. Ieud,

Biserica Sf. Arhangheli din sat Plopiș, com. Sisești,

Biserica „Sf. Paraschiva” din sat Poienile Izei, com. Botiza,

Biserica „Sf. Arhangheli” din sat Rogoz, oraș Târgu-Lăpuș,

Biserica „Sf. Arhangheli” din sat Șurdești, com. Sisești, INMI (ist. artă Adriana Stroe), DJCCPCN (consilier Ana Mojolic).

6. Cetățile dacice din munții Orăștiei - poz. 906

Grădiștea Muncelului, Piatra Roșie, Bănița, Căpâlna, Blidaru, Consiliul județean (dr. Adriana Pescaru, Director Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva), DJCCPCN (prof. Octavian Ioan Rudeanu), MCC (dr. Mircea Angelescu, Director DMIM), INMI (dr. Dana Mihai, Director Științific).

Nominalizarea persoanelor responsabile cu monitorizarea, din cadrul MCC și INMI, a fost adusă la cunoștința INMI pe data de 16 septembrie 2003.

ACȚIUNI ȘI INTERVENȚII:

S-au realizat contacte telefonice și corespondență cu Direcțiile pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național, Consiliile Județene, Administrația Publică Locală pentru identificarea acțiunilor întreprinse până în prezent și pentru stabilirea intervențiilor necesare protejării monumentelor istorice înscrise pe *Lista Patrimoniului Mondial*.

Datele și informațiile obținute au fost centralizate în cuprinsul *Fișelor minimale realizate*.

C. FIȘA MINIMALĂ a grupelor de monumente istorice înscrise în *Lista Patrimoniului Mondial*:

S-au realizat *Fișe minimale* pentru toate cele șase poziții din *Lista Patrimoniului Mondial* în fața fișelor minimale, INMI a întocmit, în luna octombrie 2003, un *Raport preliminar* privind monumentele istorice înscrise în *Lista Patrimoniului Mondial* - tradus în limba engleză.

Raportul cuprinde date privind:

- introducerea în planurile urbanistice generale și în planurile urbanistice zonale a zonelor protejate și a zonelor de protecție aferente monumentelor istorice menționate și întocmirea de regulamente pentru aceste zone,
- lucrări de conservare-restaurare,
- amenajări de drumuri de acces și alte amenajări,
- semnalarea monumentelor menționate ca monumente înscrise în *Lista Patrimoniului Mondial*,
- dezbateri, simpozioane care au avut subiecte legate de aceste monumente,
- preocupări privind dezvoltarea meseriilor tradiționale necesare monumentelor istorice,
- prevederi pentru anii 2004 - 2006,
- acțiuni ale ONG în relație cu monumentele menționate,
- numele persoanei (persoanelor) din cadrul Direcțiilor pentru Cultură Culte și Patrimoniul Cultural Național, Consiliilor Județene responsabile cu aceste monumente înscrise în *Lista Patrimoniului Mondial*.

Raportul a fost transmis către UNESCO – fiind bine apreciat.

D. BAZA DE DATE DIGITALĂ – formare și introducere date

În cadrul *Programului CERES – Satele săsești înscrise în Lista Patrimoniului Mondial; Studiu istoric și valorificare cultural-turistică* s-a inițiat realizarea unei baze de date digitale privind monumentele istorice din România înscrise în *Lista Patrimoniului Mondial*.

E. STUDII DE PREFEZABILITATE – ansambluri și așezări

1. Centrul istoric al orașului

Sighișoara - poz. 902

- Raportul României către UNESCO

În conformitate cu decizia Comitetului pentru Patrimoniul Mondial din iunie 2002, Ministerul Culturii și Cultelor, prin Institutul Național al Monumentelor Istorice, a întocmit un *Raport privind protecția restaurarea și gestiunea sitului istoric Sighișoara*.

Raportul a fost întocmit de INMI în luna martie 2003 și a fost analizat în ședința Comitetului din 29.06. 2003 – 05.07.2003.

Raportul cuprinde date privind:

- a. Starea actuală de conservare
  - situația privind conformarea geologică a terenului
  - starea infrastructurii (rețele de apă, canalizare, drumuri)
  - starea fondului construit
- b. Măsurile de conservare a sitului
  - lucrări executate sau în curs de execuție
  - lucrări propuse pentru perioada 2004 - 2005
- c. Prezentarea legislației privind protecția monumentelor istorice din România (Legea 422/2001, Legea 564/2001, Proiectul de HG privind Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial – în curs de aprobare.
- d. Pentru restaurarea și gestionarea sitului s-au prezentat propunerile privind activitățile de cercetare, precum și lucrările de execuție necesare în perioada 2003-2005.
- e. Prezentarea echipei care va asigura coordonarea pentru pregătirea *Planului anual de gestiune* ca parte a *Planului global*, precum și pentru monitorizarea sitului.

Concluziile analizei *Raportului* în cadrul ședinței Comitetului Patrimoniului Mondial nu au fost aduse la cunoștința INMI până la data prezentului raport - noiembrie 2003.

- Cererea de aplicație pentru finanțarea de asistență tehnică

În cadrul Programului de revitalizare a

Centrului Istoric al Sighișoarei, inițiat de MCC, INMI a întocmit o aplicație în vederea solicitării asistenței internaționale (UNESCO) în vederea realizării unor lucrării de cercetare:

- actualizarea planului topografic al Centrului istoric
- studii urbanistice
- studii istorice și de arhitectură

Aplicația elaborată în luna martie 2003 a fost analizată de ICOMOS care a formulat un set de întrebări pentru clarificarea activităților propuse în cadrul asistenței internaționale.

INMI a transmis răspunsurile la întrebările ICOMOS în luna octombrie 2003.

Din informarea transmisă la INMI de către Centrul UNESCO pentru Patrimoniul Mondial, condiția acordării de asistență internațională pentru Sighișoara, este onorarea de către România a contribuției pe anul 2003 la Fondul Patrimoniului Mondial.

- Studiul de fezabilitate

În cadrul aceluiași Program de revitalizare a Centrului Istoric al Sighișoarei, INMI elaborează un studiu de fezabilitate, finanțat în cadrul unui parteneriat de către MCC și Primăria Sighișoara.

Studiul este în curs de elaborare.

2. Așezări cu biserici fortificate din Transilvania, poz. 596 bis

Satele săsești: Câlnic, Prejmer,

Viscri, Saschiz, Biertan, Valea Viilor

- Program CERES – Satele săsești înscrise în Lista Patrimoniului Mondial; Studiu istoric și valorificare cultural-turistică.

În luna noiembrie 2002, INMI, împreună cu doi parteneri, a câștigat Licităția privind realizarea acestui program, care durează până în 2005.

S-au predat până acum două faze, la 30.11.2002 și la 30.05.2003, următoarea fază având termen la 30.11.2003.

În cadrul acestui program s-au inițiat ghiduri metodologice, studii istorice, strategii de valorificare cultural-turistică.

F. DISEMINAREA INFORMAȚIILOR – simpozioane, expoziții, site web, CD, etc.

- În cadrul *Programului CERES – Satele săsești înscrise în Lista Patrimoniului Mondial ; Studiu istoric și valorificare cultural-turistică* s-au realizat :

- o expoziție cu monumentele istorice din România înscrise în Lista Patrimoniului Mondial – expoziție care a fost deschisă cu ocazia punerii în funcțiune a noului sediu al MCC – 03.11.2003 și itinerată.

- Un site web cu satele săsești înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, site cuprins în site-ul INMI la poziția *Programe Prioritare*; site-ul va fi operațional în cadrul Fazei 3 de predare – 30.11.2003.